

Arstiteaduskond 2011/2012. õppeaasta hakul

Joel Starkopf – TÜ arstiteaduskonna dekaan

Uut õppeaastat Tartu Ülikoolis alustavate esmakursuslaste riigieksamite tulemused on Eesti parimad. Ka arstiteaduskond võib tõdeda, et õppima asujate tase on taas kõigi aastate kõrgeim: et saada ülikooli arstiteadust õppima, oli tarvis minimaalselt koguda 86,6 punkti 100 punkti skaalal. Hambaarstiteaduses oli vastav punktisumma 87,4 ja proviisoriõppes 81,2. Seega on konkurents teaduskonda õppima pääsemiseks väga suur ning üliõpilased hästi motiveeritud. Arstiteaduskonna pere täienes sel aastal 295 üliõpilase võrra: 140 noort alustab riigieelarvelisel kohal arstiõppes, 24 hambaarstiõppes ja 29 farmaatsia õppekaval. Riigieelarvelistele õppekohtadele asub arstiõppes 22 (neist 16 õpib kahel esimesel kursusel arstiteadust inglise keeles), hambaarstiõppes 8 ja proviisoriõppes 13 üliõpilast. Magistriõpet alustab 13 üliõpilast rahvatervishoiu ja 14 õendusteaduse erialal ning doktorantuuri võeti vastu 32 teadushuvilist noort.

Kui riikliku koolitustellimuse raames õpinguid alustavate üliõpilaste arv on viimase viie aasta jooksul olnud stabiilne, siis lõpetajate arv on arstiõppes kõikunud 110-st 145-ni. 2011. aastal lõpetas arstiõppe 125 üliõpilast ning 32 nii hambaarstiteaduse kui ka farmaatsia alal. Aastate kaupa lõpetajate arvu küllaltki suure kõikumise peamiseks seletuseks on akadeemilised puhkused, aga ka õppetulemuste tõttu väljalangemine, mida kuueaastase õppeperioodi jooksul paratamatult esineb. Lõpetajate erinev arv aastati teeb keeruliseks residentuuri üldkohtade arvu pikaajalisema planeerimise. 2008. ja 2009. aastal avati 125; 2010ndal ehk masuaastal 120 residentikohta. See kohtade arv tekitas tõsise konkurentsi residentuuri pääsemisel, sest lõpetajaid oli siis rekordiliselt 145 inimest. Tänu heale koostööle Sotsiaalministeeriumiga kuulutati tänavu välja konkurss 134 residentuurikohale, kuid osal erialadel jäid kohad paraku täitmata. Kahetsusväärset suur on nende lõpetanute

hulk, kes eestimaalasena ei proovigi Eestis residentuuri astuda – tänavu 24 lõpetajat 107-st. Siin on suur tööpõld tervishoiukorraldajatele, sest Eesti rahvale ühtlase ja kvaliteetse arstiabi tagamiseks peab leidma viisi, kuidas muuta noortele atraktiivseks töötamine ka väljaspool Tallinna ja Tartut. Ilmselt ebakindlus edaspidise tööjõuturul läbilöömise ning sissetuleku suhtes on üks olulisemaid tegureid, miks loobutakse kandideerimast residentuuri Eestis. Hea hariduse saanutena on lõpetajate ees valla kõik Euroopa ukсед. Üheks viisiks, kuidas muuta erialavalik läbimõeldumaks, oleks üldarstliku osa suurendamine residentuuris, näiteks pärast kaheaastast praktiseerimist põhierialadel järgneks juba kitsam spetsialiseerumine lõpperialal. Sarnane diplomijärgse õppe korraldus on kasutusel paljudes riikides ning selle oluliseks lisaväärtuseks on laiapõhjalise praktilise kogemuse omandamine. Täna tervishoiu kohtame palju liigsest spetsialiseerumisest tingitud probleeme – arstidel jääb sageli puudu ettevalmistusest haige kui terviku probleemide mõistmiseks ja käsitlemiseks.

Eesti arstide heal tasemel ettevalmistamise nurgakiviks on teaduspõhine õpe. Selles kontekstis on heameel teadustöö tulemuslikkuse üle. Teaduskonna töötajate kaasautorsuses avaldati 2010. aastal 200 artiklit rahvusvahelistes eelretsenseeritavates ajakirjades, doktorikraadi kaitses 21 dissertanti. Need on kõigi aegade suurimad arvud. Teaduskonna teadlased töötavad 23 Haridus- ja Teadusministeeriumi sihtfinantseeritava teemaga ning 56 Eesti Teadusfondi grandil toel. Märkimisväärne on välislepingute alusel täidetavate teadusprojektide kasv: nende osakaal on 36% arstiteaduskonna teadustuludest. Arstiteadusel on oluline osakaal Tartu Ülikooli kõrge rahvusvahelise potentsiaaliga arendusprojektide hulgas. Kolme Tartu Ülikooli rektori arengufondist toetust saanud projekti

Prof Joel Starkopf

hulgas on kaks arstiteaduskonnaga tihedalt seotud projekti: siirdegenoomika keskus ning haigusmudelite keskus.

Siirdegenoomika keskus liidab Tartu Ülikooli kolme teaduse tippkeskuse (genoomika, arvutiteadus ja siirdemeditsiin) jõud, et TÜ Eesti Geenivaramu baasil koostada arsti-, genoomika- ja arvutiteadlaste koostöös uus geneetilise informatsiooni ühest põlvkonnast teise ülekandumise andmebaas, mida rakendatakse inimese isiksuse olemuse ja haigestumise põhjuste paremaks mõistmiseks. Eesmärgi saavutamiseks kogutakse andmed 1000 eestlase genoomi struktuuri ja funktsioneerimise kohta. Kogutud geneetilise, proteoomilise ja metaboolmilise teabe baasil välja selgitatud haiguste markerid aitavad tulevikus arstidel varem haigusi diagnoosida ning neid tõhusamalt ravida. Arstiteaduskonna professoritest on keskusiga seotud Sulev Kõks, Pärt Peterson, Johan Björkegren ja Ursel Soomets. Haigusmudelite keskuse eesmärgiks on rajada põhjamaade piirkonnas unikaalne keskus, mille eesmärgiks on rotil põhinevate transgeensete haigusmudelite ning kuvamistehnoloogiate arendamine, et pakkuda teadlastele ja biotehnoloogia sektori ettevõtetele uusi võimalusi neurodegeneratiivsete haiguste uurimiseks ning ravimiarenduseks. Keskusiga on seotud professorid Allen Kaasik ja Eero Vasar. Visiooni põhjal peaks keskusest kujunema põhjamaade piirkonna unikaalne rahvusvaheline tõmbekeskus.

Arstiteaduse kontekstis on oluline tagada, et teadussaavutused leiaksid kindla väljundi kliinilises praktikas. Siinkohal on raske alahinnata kliiniliste erialade professorite ning dotsentide igapäevatööd erialajuhtidena Tartu Ülikooli Kliinikumis. Mitmed head saavutused ravitöös on seostatavad kõrgetasemelise teadus- ja arendustööga. Edasises perspektiivis on teaduskonna üheks prioriteediks laiendada kliinilist baasi ja tõhustada koostööd kõigi Eesti haiglatega. Sellel suunal on oluliseks arengutähiseks Eduard Maroni valimine Tartu Ülikooli kliinilise psühhofarmako-

loogia professoriks, sest tema kliiniliseks baasiks on Põhja-Eesti Regionaalhaigla psühhiaatriakliinik. Mitmed teadusprojektid on käimas tihedas koostöös kolleegidega Tallinna Lastehaiglast, Ida-Tallinna Keskhaiglast, Lääne-Tallinna Keskhaiglast ja mujalt. Teaduspõhise meditsiini üheks oluliseks abivahendiks on ravijuhendid. Haigekassa eestvõttel ja arstiteaduskonna ekspertide tõhusal kaasabil on välja töötatud Eesti ravijuhendite koostamise käsiraamat, mis leiab tutvustamist seekordse arstiteaduskonna aastapäeva üritustel.

Ülaltoodud on vaid mõned momendid arstiteaduskonna toimetustest 2010/2011. õppeaastal. Märkida tuleks veel kindlasti füsioloogiaprofessor Eero Vasara valimist Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikuks arstiteaduste alal, meie õppekavade üleminekuhindamise edukat läbimist meditsiini ja tervishoiu õppekavade rühmas ühes tähtajatu õpetamisloa andmisega, samuti katastroofi- ja sõjameditsiini õpetuse sisseviimist põhiõppe üliõpilastele koostöös Kaitseministeeriumiga. Möödunud õppeaasta parimaks õppejõuks valisid arstiteaduskonna üliõpilased biokeemiaprofessor Mihkel Zilmeri.

Eelseisval õppeaastal seisavad ülikooli ees olulised muudatused. Tulenevalt uuest Tartu Ülikooli seadusest muutub ülikooli juhtimise skeem. Ka arstiteaduskonna struktuurireform ja põhikiri on samal ajal tõsiselt arutelul. Alates 2012. aastast kaob riikliku koolitustellimuse mõiste, mis asendub tulemuslepinguga Haridus- ja Teadusministeeriumi ning konkreetse ülikooli vahel. Arstiteaduskonna jaoks on iseenesestmõistetav, et rahvusülikooli mõiste kätkeb muu hulgas ka vastutust ning kohustust arstiõppe ja -teaduse arengu eest Eestis. Eeltoodu põhjal võib tõdeda, et teaduskonna töötajate ja üliõpilaste pühendunud töö on loonud head eeldused rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise meditsiinihariduse jätkuvaks tagamiseks.

joel.starkopf@ut.ee